

Jane Goodall'a Saygı Duruşu

Yaban şempanzeler arasında yaşayarak gelenekleri yıkan ve tüm canlılara karşı şefkat için küresel bir ses haline gelen öncü primatolog Jane Goodall, 91 yaşında hayata veda etti. 1 Ekim 2025'te, Kaliforniya'da bir konuşma turnesi sırasında doğal nedenlerle vefat etti.

Araştırmacıların genellikle hayvanları habitatlarından alarak steril laboratuvarlarda incelediği bir dönemde, Goodall farklı bir yol seçti. 1960 yılında, Tanzanya'daki Gombe Stream ormanlarına yürüdü ve şempanzelerin dünyasına onların şartlarında adım attı. Sade bir şekilde, toprağa yakın yaşadı ve yavaş yavaş vahşi canlıların güvenini kazandı; onları numune olarak değil, komşu, akraba ve eşit olarak tanıdı.

Keşifleri – şempanzelerin alet yapıp kullandığı, ölümlerini yas tuttuğu, şefkat ve zalimlik gösterdiği ve zengin sosyal ağlar içinde yaşadığı – bilimi dönüştürdü. Ancak bundan daha fazlası, yöntemi sessiz bir manevi gerçeği taşıyordu: Hayvanlar daha düşük çalışma nesneleri değil, içsel yaşamları, onurları ve varlığın kutsal dokusunda bir payı olan ortak yaratıklardır.

Goodall sık sık anlayışın zeka kadar empati gerektirdiğini söylerdi. Bu inanç – şefkatin bir bilgi biçimi olduğu – onun sonraki yaşamını bir doğa koruyucusu ve savunucu olarak canlandırdı. **Jane Goodall Enstitüsü'nü** ve gençlik hareketi **Roots & Shoots'u** kurdu, yeni nesilleri hayvanları, insanları ve gezegeni korumak için harekete geçmeye teşvik etti.

Miras, birçok bölgede büyük maymunlar için yeni korumalar ve haklar sağlamaya yardımcı oldu. Ancak belki de en büyük hediyesi, insanlıkta canlı dünyayla bir akrabalık hissi uyandırmasıydı. Doğayla uyum içinde yaşamının romantik bir rüya değil, ahlaki bir sorumluluk olduğunu gösterdi – bu, hayvanları yaşam yolculuğunda kutsal yol arkadaşları olarak gören manevi gelenekler ve ahlaki felsefelerde yankılanan bir sorumluluktur.

Onun ödülleri çoktu – **BM Barış Elçisi** olarak atandı, sayısız uluslararası ödül aldı ve kitapları ve konuşmalarıyla milyonlara ilham verdi. Ancak belki de en büyük onuru, onun sayesinde bir hayvanın gözlerinde "öteki"ni değil, paylaştığımız ilahi kıvılcımın bir yansımasını gören sayısız insandır.

Ardında hâlâ nefes alan ormanlar, hâlâ korunan şempanzeler ve cesareti, alçakgönüllülüğü ve şefkat vizyonu ile sonsuza dek değişen bir insan topluluğu bıraktı. Hayatı hakkında daha fazla bilgi edinmek ve mirasını desteklemek için <https://janegoodall.org/> adresini ziyaret edin.